

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет
ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Селянська спілка України
Громадська організація «Євроregion «Дністер»»
Асоціація фермерів та приватних землевласників Вінницької області

ПРОГРАМА
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«ЗЕМЛЯ- ПОТЕНЦІАЛ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ, ЕКОНОМІЧНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ»

24-25 ЖОВТНЯ 2019
М.ВІННИЦЯ

**СЕКЦІЯ 3.
АГРОТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ПРОДУКТИВНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

(ауд. 2512)

Голова секції: ПІНЧУК Наталя Володимирівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин Вінницького національного аграрного університету.

Секретар секції: РУДСЬКА Ніна Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин Вінницького національного аграрного університету.

Доповіді на секційному засіданні:

10:00- 10:05	ВПЛИВ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ НА СТАН ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ М'ялковський Руслан Олександрович, доктор сільськогосподарських наук, доцент Подільського державного аграрно-технічного університету
10:05- 10:10	ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА УРОЖАЙНІСТЬ І РОДЮЧІСТЬ ГРУНТІВ МОЛДОВИ Табакар Руслан, асистент Державного аграрного університету Молдови
10:10- 10:15	ЗАСТОСУВАННЯ СИДЕРАТИВ ТА ПОЗАКОРЕНЕВИХ ПІДЖИВЛЕНЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР, ЯК ФАКТОР ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ҐРУНТІВ Поліщук Іван Семенович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур Вінницького національного аграрного університету

<p>10:40- 10:45</p>	<p>ОЦІНКА ГРУНТІВ ТА ЇХ КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА РОДЮЧІСТЮ ТА ПРИБУТКОВІСТЮ Комаха Віталій Петрович, кандидат технічних наук, старший викладач кафедри агроінженерії та технічного сервісу Вінницького національного аграрного університету</p>
<p>10:45- 10:50</p>	<p>ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ГРУНТІВ У ЗЕМЛЕРОБСТВІ Музичук Василь Іванович, кандидат технічних наук, доцент кафедри технологічних процесів та обладнання переробних і харчових виробництв Вінницького національного аграрного університету</p>
<p> 10:50- 10:55</p>	<p>ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ Алексєєв Олексій Олександрович, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри екології та охорони навколишнього середовища Вінницького національного аграрного університету</p>
<p>10:55- 11:00</p>	<p>ПЕРСПЕКТИВИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ТА ПРОДАЖУ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЇХ НАСЛІДКИ Матусяк Михайло Васильович, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри лісового, садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства Вінницького національного аграрного університету</p>
<p>11:00- 11:05</p>	<p>СУЧАСНИЙ СТАН ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Кравець Світлана Миколаївна, асистент кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Вінницького національного аграрного університету</p>
<p>11:05- 11:10</p>	<p>ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ НА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬ Колісник Микола Анатолійович, аспірант Вінницького національного аграрного університету</p>

Доповідь

О. О. АЛЕКСЄЄВ, канд. с.-г. наук,

Вінницький національний аграрний університет

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ

Аналізуючи розвиток аграрного сектора України, варто зауважити, що протягом останніх років він характеризувався посиленням використання наявних сільськогосподарських угідь, деградацією земель, а, часом, і повною їх втратою.

Шлях до суспільного збагачення від «екологічного» використання наявного природно-ресурсного потенціалу спирається на екологічну парадигму економічного розвитку (*цілеспрямування екологічної політики держави, ідеальна теоретична модель взаємовідносин економіки й довкілля за наявного розвитку продуктивних сил, що повинна забезпечити оптимальну життєздатність і відтворення населення*).

Будь-яка система взаємовідносин економіки, суспільства, довкілля не може стати орієнтиром розвитку, якщо не спирається на виважену, послідовну, відповідну до потреб часу методологію.

Сучасні способи використання земельних ресурсів в Україні не відповідають вимогам збалансованого природокористування. Порушення співвідношення між сільськогосподарськими угіддями призвели до негативних наслідків (рис. 1). Разом із цим порушено екологічно допустиме співвідношення площ орних земель, природних кормових угідь, лісових насаджень, що негативно впливає на стійкість агроландшафту.

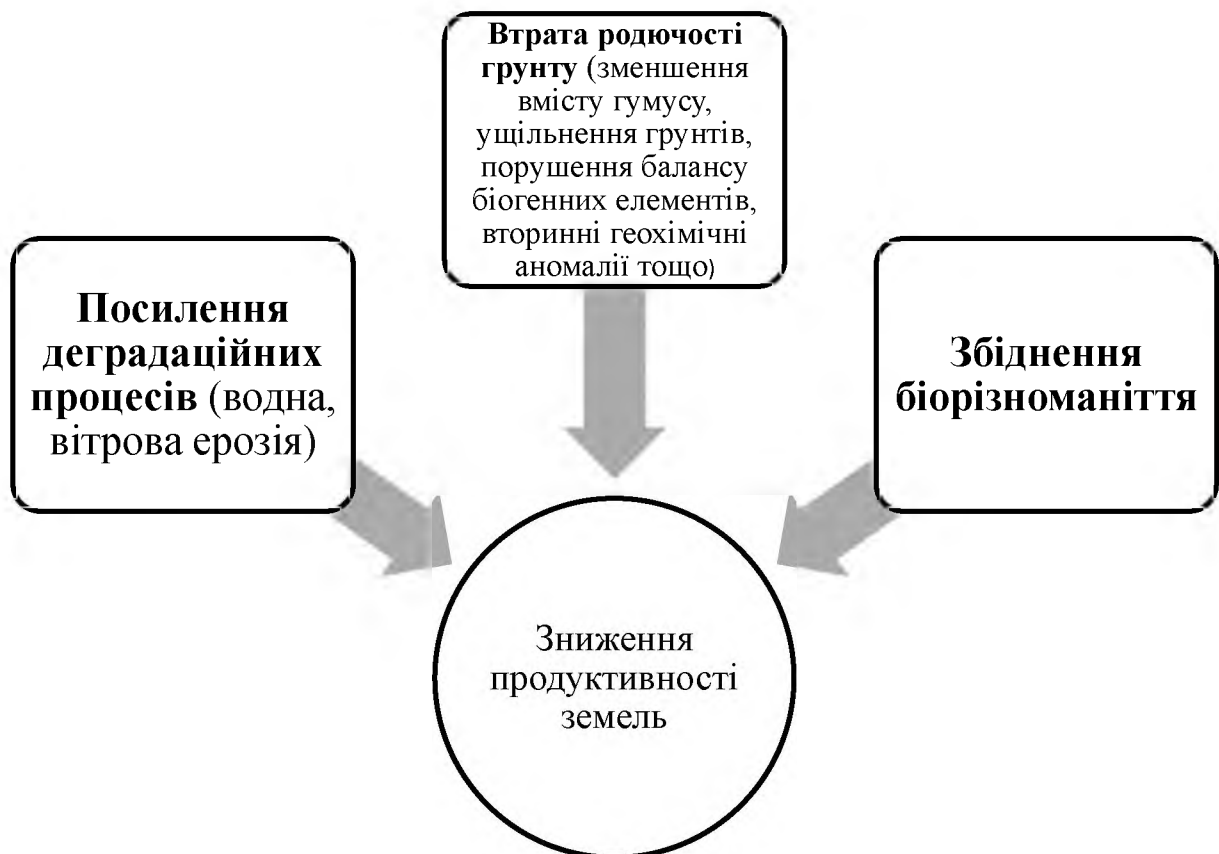

Рис. 1. Негативні наслідки порушення співвідношення між сільськогосподарськими угіддями

Одним із головних результатів земельної реформи мала стати оптимізація структури земель країни, у тому числі зменшення оброблення площ деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь, однак за останні 12 років, не дивлячись на загальне зменшення сільськогосподарських угідь, збільшилася площа ріллі на 92,4 тис га або на 2,8% (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка та структура сільськогосподарських угідь в Україні

	2005		2010		2017		Відхилення 2017 року від	
	Тис га	%	Тис га	%	Тис га	%	2005	2010
							Тис га	
Сільськогосподарські угіддя, з них:	41722,2	100	41576,0	100	41489,3	100	-232,9	-86,7
Рілля	32451,9	77,8	32476,5	78,1	32544,3	78,4	92,4	67,8
Сіножаті	2429,2	5,8	5481,9	13,2	2399,4	5,8	-29,8	-3082,5
Пасовища	5521,3	13,2	2410,9	5,8	5421,5	13,1	-99,8	3010,6
Перелоги	419,3	1,0	310,2	0,7	229,3	0,5	-190	-80,9
Багаторічні	900,5	2,2	896,5	2,2	894,8	2,2	-5,7	-1,7

насадження								
------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Протягом 2005–2017 рр. відбулося зниження площ під перелогами на 190 тис га (45,3%), пасовищами – на 99,8 тис га (1,8%), багаторічними насадженнями – на 5,7 тис га та сіножатями – на 29,8 тис га.

Тобто спостерігається зменшення площ, які сприяють відновленню родючого шару ґрунту та мають важливе екологічне значення.

До екологічних факторів впливу на розвиток ринку земель сільськогосподарського призначення належать усі чинники, які мають у собі екологічну складову. На рівень попиту та пропозиції відносно певної ділянки землі мають вплив склад і тип ґрунту, рівень забрудненості та екологічна політика землекористувача.

На сьогодні в Україні існує проблема рекультивації земель, власник або користувач яких не бачить економічної доцільності в її проведенні.

Економічну доцільність очищення забрудненої іншими суб'єктами господарювання землі може забезпечити держава, застосувавши інструменти фінансового заохочення.

Відсутність фінансових ресурсів у сільськогосподарських підприємств робить їх найбільш уразливими щодо запровадження ринку землі. Уже зараз аграрна галузь потребує значних капіталовкладень. Незважаючи на тенденцію до зростання, капітальні інвестиції в сільське господарство в 2018 р. становили лише 11,2% від загального обсягу (рис. 2).

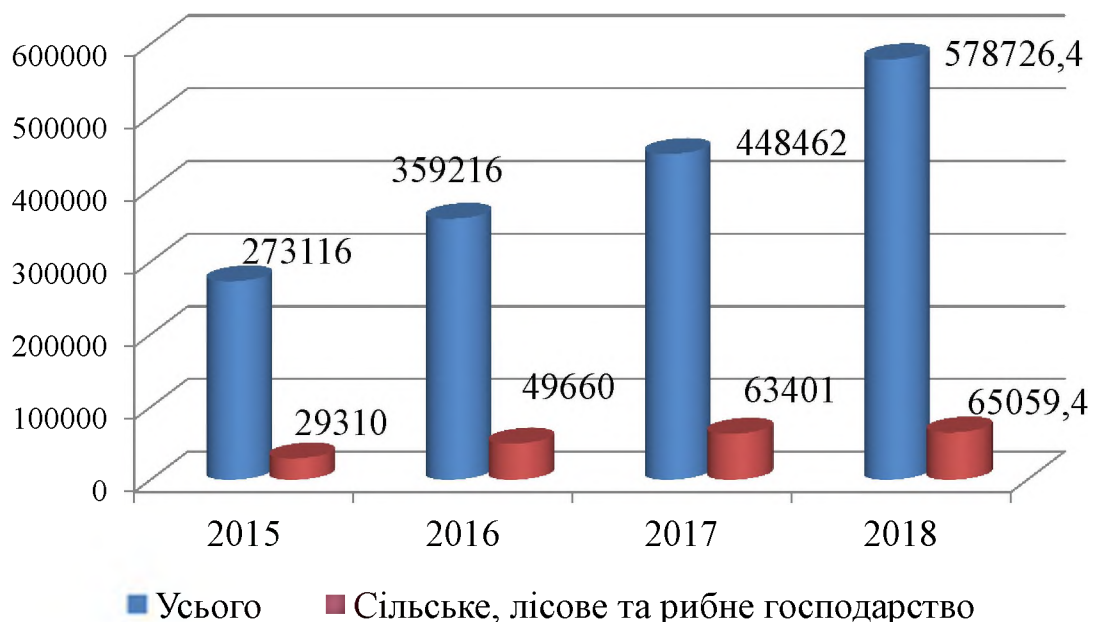

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарства, млн грн

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Нестача фінансових ресурсів призводить до порушення технологічних операцій, експлуатаційного використання земельних ресурсів без дотримання екологічних вимог тощо. *На фоні цього складно говорити про об'єктивну реальну конкуренцію із запровадженням ринку землі.*

Разом з цим, нестача фінансових ресурсів та відсутність суттєвих капіталовкладень роблять галузь сільського господарства вразливою до зовнішніх чинників та до інвестиційного клімату в Україні, зокрема.

Ефективне функціонування еколого-економічного механізму повинно відповідати землеохоронній діяльності і може бути забезпечене лише за наявності повноцінної нормативно-правової бази, Земельного кодексу України та прийнятими відповідно до нього законодавчими актами.

Механізм економічного та екологічного заохочення землекористувачів повинен стимулювати дотримання усіх землеохоронних заходів, що повинні ґрунтуватись на системі методів як прямого та опосередкованого стимулювання та охоплювати такі основні заходи та відповідні методи [11; с. 89]: що наведені на слайді

- 1. Пільговий режим оподаткування;*
- 2. Здійснення планової консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно-забруднених земель, а також орних земель та інших видів сільськогосподарських угідь;*
- 3. Впровадження заходів з охорони земель, їх захисту від розвитку та попередження ерозійних процесів, відтворення й підвищення родючості ґрунтів;*
- 4. Вдосконалення інфраструктурного забезпечення природоохоронної діяльності;*
- 5. Створення сприятливих умов для господарської діяльності сільськогосподарських підприємств;*
- 6. Запровадження примусових важелів впливу щодо нераціонального використання та збереження земель.*

Обов'язковою умовою майбутньої успішної земельної реформи є становлення нових економічних інститутів: державного і регіонального регулювання, правового забезпечення, фінансового забезпечення, організаційного розвитку, що посприє укріпленню ринкових відносин в Україні, стабільності еколого-економічного розвитку, підвищенню конкурентоспроможності економіки.

Висновки. На основі проведених досліджень можна зробити висновок, що в Україні сфера землекористування потребує до себе значної уваги не лише держави, а й власників сільськогосподарських угідь. Покращити

існуючу ситуацію можна використовуючи механізм державно-приватного партнерства у процесах розробки екологоефективних проектів, проведення конференцій, форумів. При цьому важливо залучати до цього процесу освітню сферу, проводити соціальні акції по безпечному землекористуванню тощо.

У сфері екологобезпечного використання земель за умови функціонування ринку земель у сільському господарстві необхідно розробити програми збереження родючості землі як на національному, так і регіональному рівнях. Ці програми повинні передбачати вилучення з інтенсивного обробітку деградованих і малопродуктивних земель, зменшення розораності земельного фонду, запровадження системи економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

Це сприятиме раціональному використанню та охороні продуктивних земель, збереженню, відтворенню та примноженню її родючості.